

גלית לייס (תמונת יח"צ)

גלית לייס תעלה ב"הרמת מסך" את עבודתה הרביעית לנשים מבוגרות. שיחה על מחול לגוף אחר

את הכוריאוגרפיה של **גלית לייס** הכרתי דרך העבודה הראשונה שלה "גילה" (2008), שעסקה בזיקנה ובנשים זקנות. לייס העלתה לבמה חמש נשים מבוגרות ויצרה איתן מחול ביוגרפי שהסתובב סביב הגיל, שארית החיים, העבר, הזכרונות, הכוח והתקווה.

לייס מספרת שאחיה הצעיר נפטר בגיל 30 אחרי מאבק ממושך של שמונה שנים במחלת הסרטן, "אני זוכרת רגע שהוא נשען עלי ואני מחזיקה אותו כדי לעזור לו לשמור על שיווי משקל ובתוך כל הכאב והסבל מה שהוא אומר לי זה שהוא יודע שכולם מסכיבים דואגים לו אבל מבחינתו הוא בתקופה הכי טובה בחייו. הוא הביא אותי לגעת בחומרי הגוף והתודעה ולשאול את השאלה המשמעותית מכולן: למה בעצם אנחנו קוראים חיים ומהם חיים משמעותיים".

"גילה" גם פתחה ללייס ערוץ של קריירה שלא התכוונה לה. והיום, כשמאחוריה תואר ראשון ושני באקדמיה למוזיקה, ניהול וריכוז מרכזי תרבות ומחול כמו מתא"ן, ביכורי עיתים ובית דני, היא מעבירה סדנאות לנשים מבוגרות, מגיל שישים ומעלה, שהגוף שלהן נשא בתוכו כל החיים את הכמיהה לרקוד.

לכל גוף יש אישיות. משהו בו שנוגע, מכמיר לב, מעורר כבוד, שיכול במיטבו לעורר אהבה. הרבה מאוד דברים שגוף וירטואוזי משוכלל של רקדן מקצועי לרוב לא מצליח להעניק לי. אני זוכרת שראיתי במשכן את הלהקה הקנדית "לה לה לה יומן סטפס" וזה היה מדהים מדויק וחד וקריסטלי ועדיין זה פחות מרגש אותי מתנועה של גוף מבוגר לא מחולי"

הפעם בלי דרמה

עכשיו היא מעלה ב"הרמת מסך" עבודה חדשה, הרביעית במספר, שנקראת 557. גם בעבודה הזו ממשיכה לייס את המחקר האמנותי שלה על הווית ההתבגרות והזיקנה על היבטיה השונים. "רק שבתהליך היצירה הנוכחי בחרתי בגישה שאינה מתמקדת בזיקנה כתוכן כי אם בעבודה עם הגוף הפיזי הנוכח, שזז מתוך פעולה פונקציונלית, נטולת דרמה", מסבירה לייס.

לייס, שרקדה בעברה אצל **נעה דר**, מספרת שכל חייה רצתה ללרקוד וכשהחלום שלה התגשם היא הבינה שהיא בכלל לא רוצה להיות רקדנית, שהגוף שלה נוקשה וחסר גמישות, מה שהופך את המחול בשבילה למלחמה. על כוריאוגרפיה לא חשבה בכלל אבל דווקא שם מצאה את עצמה. "אני עדיין כוריאוגרפית צעירה" היא מדגישה.

כשצפיתי בקטע מתוך העבודה בפרזנטציה המשתתפות פשוט הלכו, לפעמים קצת רצו, מישהי סחבה רגל והאטה, אחרות הלכו מהר. לפעמים עצרו. לאט לאט הדבוקה הצפופה במרכז הבמה נפרמה, כל אישה בזמן המתאים לה, התחילה ללכת. ללכת במעגלים מתרווחים כשכולן נעות נגד כיוון מחוגי השעון. אולי לנצח את הזמן הארוך והשלכותיו. איך את יודעת שאותה עבודה קהילתית תצליח להניב עבודה שיש לה תוקף אמנותי?

"אני לא באמת יודעת אם זה יצליח. אני מכורה לתהליכים ואני סומכת על זה שהאורגניות שבהם תצליח. וגם לכל גוף יש אישיות. משהו בו שנוגע, מכמיר לב, מעורר כבוד, שיכול במיטבו לעורר אהבה. הרבה מאוד דברים שגוף וירטואוזי משוכלל של רקדן מקצועי לרוב לא מצליח להעניק לי. אני זוכרת שראיתי במשכן את הלהקה הקנדית "לה לה לה יומן סטפס" וזה היה מדהים מדויק וחד וקריסטלי ועדיין זה פחות מרגש אותי מתנועה של גוף מבוגר לא מחולי".

557גלית לוי (תמונת יח"צ)

להשיל את מה שהגוף זוכר, או לא

איך מתחילים תהליך עבודה עם אנשים שאין להם רקע מקצועי במחול?

"את רוב הנשים אני מכירה מהסדנאות שלי כך שנקודת ההתחלה המשותפת שלנו החלה הרבה לפני המהלך לקראת תוצר אמנותי. אבל כל מה שעשינו הוא חלק מהמתודולוגיה שלי לפני כל יצירה. תהליך העבודה מלווה בהרבה שיחות - על החיים, על התחושות שנולדות בתוך התהליך ועל אופייה של השפה האמנותית של העבודה. התחלנו עם לוח השראה אישי - מי אני? כל אחת הביאה את עולמה דרך חפצים, סיפורים, תמונות, מילים, שירים ופעולות. חשוב ל לציין שהיצירה מוקדשת לאפרת הרטל ז"ל, שהיתה שותפה לתהליך היצירה ונפטרה."

את שוב עובדת עם נשים באותם גילאים שהן לא רקדניות מקצועיות ובכל זאת במה שונה העבודה הנוכחית מ"גילה"?

"בתהליך העבודה על המופע 'גילה' הרצון היה לגעת בחיים דרך משקפי הזיקנה ולחבר בין האמנות לנושאים החברתיים והאישיים. בנוסף שילבתי כמקורות השראה למופע את התזה שכתבתי שעסקה בניתוח ציורי זיקנה של הציירת רות שלוש תוך דיון עם תולדות האמנות, תיאוריות פסיכולוגיות, סוציולוגיות ופילוסופיות. שם היה לי חשוב דרך התהליך האמנותי והמחקר התיאורטי לשזור את הנושאים החברתיים והאישיים הנוגעים במשמעותה של הבחירה בחייו ובאופן בו אנו בוחרים לחיותם. כאן הייתי חסרת פחד וכולנו עברנו דרך ארוכה של ניקוי ודיוק מהגישה הדרמטית פסיכולוגית ועד לגישה הפזית."

"אולי נכון להשתמש בדברים שאמרה לי אביבה אפל שמשתפת ביצירה החדשה, כדי להמחיש את התהליך שעברנו. אביבה היא שחקנית ומייסדת תיאטרון הפלייבק בארץ, והיא אחת מבין שתי האמניות המקצועיות שלוקחות חלק ביצירה הזו. אמנית מקצועית נוספת היא הרקדנית גליה גת, ממייסדות להקת בת-שבע. שאר הנשים - אורית גרוס, בינה רנקורט, ורדה זליג, שלומית ריב, תלמה דים ותמר נתנאל - הן, כאמור, נשים בגילאי 60-80 ללא רקע מקצועי בימתי."

"באיזה שהוא שלב בתהליך אביבה אמרה לי שלמרות שהזמנתי אותה לקחת חלק ביצירה על סמך ההכרות שלי עם יכולותיה הדרמטיות והנה בתהליך העבודה למרות ועל אף גילייהם הדרמטיים, אני כל הזמן מבקשת ממנה לנקות את הדרמה ולהישאר רק בגוף. היא הרגישה שבעצם ביקשתי ממנה לעזוב את כל מה שהיא יודעת כשחקנית ולא לעשות כלום, רק להיות מי שהיא עם הגוף שלה. כדי שאולי דרך גישה זו ייוולד עולם התוכן בו אני מעוניינת - זהות הגוף על היבטיו האנושיים, החברתיים והפוליטיים."

"גם עם גליה גת שיש בגוף שלה זכרונות פיזיים ששייכים למרתה גרהם ביקשתי להשיל את מה שהגוף זוכר אבל כשהבנתי שזה בתוך הדי. אן. איי של הגוף שלה, חלק ממנה, הנחתי לזה וויש לה בעבודה סולו שכולו גרהם שלא נגעתי בו."

לוותר על היומרה לרקוד

ליס מדברת טובות על העבודה עם איציק ג'ולי המנהל האמנותי החדש של 'הרמת מסך'. "אני לא יודעת אם הייתי מגישה את ההצעה שלי להרמת מסך אם זה לא היה איציק שתמיד סיקרן אותי לעבוד איתו. יש לו את היכולת להוביל תהליכים באופן קשוב וחכם והוא יודע להניח לפני הכוריאוגרף את השאלות הנכונות, את אלה שמאפשרות לך לדייק. מבחינתי ללא ספק העבודה עם איציק היא אחת המתנות הכי גדולות שקיבלתי בתהליך הזה."

ליס מסבירה לי שהיא מכורה לתהליכים רק בגלל שהיא אדם איטי והיא צריכה זמן לבנות ליצירה שלה שכבות ארכיאולוגיות, יסודות שהיא תעמוד עליהם יציבה. ואני מאמינה לה כי יש בה בליס איזה שקט מרוכז. והיא קמה רק פעם אחת על רגליה להדגים לי איזו צליעה שמצאה חן בעיניה מלאה בכאב אבל גם בתקווה.

ממה חששת בתהליך?

"אנחנו מציעות גוף אחר ממה שאנשים רגילים לראות על הבמה וזה יכול להיות גימיקי או פאתטי וצריך להיזהר מזה. לוותר על היומרה לרקוד, ולסמוך על לתת לגוף פשוט להיות, מבלי להצמיד לו כוח תהליכים פסיכולוגיסטים. והנשים האלה מעוררות בי אהדה עמוקה באופן ההתמודדות שלהם. הגוף העכשווי שלהם הוא מספיק מיתולוגי."

557, גלית לייס (תמונת יח"צ)

הגוף תמיד יודע

התאפקתי הרבה זמן עד שכמעט שכחתי. למה קראת לעבודה 557?

"כי 557 שנים זה סך הגילאים של כל המשתתפות ורציתי להגדיר את הנקודה הזו הביוגרפית על ציר הזמן של ההווה. וגם אם הסך יגדל עם הזמן זה לא ישתנה. 557 תמיד תהיה נקודת האפס."

את כבר יודעת מה הדבר הבא?

"לא ממש. אולי להאריך את העבודה הנוכחית, יש לי תובנות מתוך התהליך שיכולות להצמיד אותה רחוק יותר, לתת לה נשימה ארוכה יותר. ואולי להעלות את אותה עבודה כפי שהיא אלא שהפעם עם גברים או על במה חצויה של חצי נשים חצי גברים עם זליגה ביניהם. לא יודעת פעם הייתי מאוד נלחצת אם לא היה לי את הדבר הבא היום זה כבר לא באמת מאיים עלי."

מה למדת על עצמך דרך המחול שלא היית לומדת בדרך אחרת?

"כל כך הרבה אני יודעת ולא יודעת בזכות השהות בגוף. יש לי תשובה קלישאית אבל היא אמיתית, השהות בגוף משכללת אותי מאפשרת לי נגיעה ברזולוציות של החיים. הגוף תמיד יודע צריך רק להקשיב לו."